

Oponentský posudek diplomové práce:

Bc. D. Janoško, Schopnost sebevraždy a její důsledky pro tematizaci člověka.

Doc. PhDr. Ladislav Benyovszky, CSc

Práce analyzuje předpoklady možnosti (podmínky) jako výlučně lidská chápané *schopnosti sebevraždy*. Jako podmínku základní chápe jako *kognitivní funkci* (srov. již s. 23 a dále) a nikoli jako způsob bytí, a proto ještě jako „zvířecí“, chápané *sebevědomí*. Jako další pak jeho „kultivované formy“ – vědomí vlastní smrtelnosti (vědět, že mohu nebýt), kterému rozumí jako *konečnosti*, a které je pro autora již výlučně lidské, vůli (chtít nebýt) a inteligenci (být schopen přijít na způsob, jak nebýt). Celkově je nutno říci, že proto, že práce nasazuje a setrvává na představě *kognitivních funkcí*, vně analýzy a nedotázány nutně zůstávají sám život a smrt, která vystupuje jen jako konec a popření toho, „co je“ – snad života (?).

„Neuralgickým bodem“ práce je vysvětlení již sebevědomého života a sebevědomého života, který ví, že může nebýt, kterážto zvíře a člověka vzájemně dle autora lišící diference má být zároveň pouhým rozdílem stupně. Právě zprostředkování objasňující tuto diferenci považuji za slabší stránku práce. Výlučně lidské vědění „že *může* nebýt“ předpokládá údajně zhlédnutí *nevyhnutelnosti* své vlastní smrti. I kdyby tomu tak bylo, nebyla by to podmínka dostatečná, navíc „charakter“ takového nahlédnutí je chápán jako empirický a údajně „praktický“, totiž „sdílení kultury“, jež údajně přetvořilo „praktickou kulturu“ (jež by ovšem byla zvířecí- LB) v „méně praktickou“, „zkratka lidskou...“. Celá pasáž věnovaná tomuto problému vyúsťuje (ss. 88 – 91) v názor, podle kterého údajně právě „sdílení“ umožňuje, aby se člověk zkušenostně setkal s takovou masou úmrtí, jež umožní (induktivně) učinit závěr o konečnosti lidského života. Zvláště dokumentace tohoto argumentu náhledem, že pohřbívání údajně plnilo původně funkci nikoli rituální, nýbrž „původně čistě praktickou funkci (že jeho cílem mohlo být zejména zbavit se zápachu rozkládajícího se těla)“ (srov. s. 91) je přinejmenším podivná.

Výše připomenutá pasáž je zároveň autorem uvedena jako kritika Schelerova tvrzení, že „Člověk by nějakým způsobem věděl, že ho čeká smrt, i kdyby byl jedinou živou bytostí na světě“, jež je zde charakterizováno jako „naivní“ (s. 88). V mnou proloženém slově „naivní“ se skrývá druhý obecnější problém práce, který bych autorovi vytkl:

Je zapotřebí říci a ocenit, že práce je přemýšlivá. Zároveň bych ale autorovi doporučil méně sebevědomé a autoritářské hodnocení tradice. Tím spíše, že výklady Lansberga, Heideggera (4.4.1.) a zejména právě Schelera (4.4.2.) jsou plny nepochopení a autorovo sebevědomí působí proto trochu trapně. Co se týče oněch interpretačních nedorozumění konkrétněji, myslím, že jejich společný kořen leží již v úvodních pasážích práce, kde se explicitně odmítá (autorem nepochopený) Schelerův koncept *ducha*. (srov. zvl. pozn. 34 s. 23, s. 24 atd.) *Myslím, že je nemožné porozumět člověku v jeho smrtelnosti, nechápeme-li, že je duchovní bytostí.*

Práci navrhuji hodnotit s centrem ve *velmi dobrá* dle průběhu obhajoby.